

8.

Reformní hnutí

(studijní materiál)

Označení nových pedagogických směrů (proudů)

Různé názory pro stejné hnutí

- reformní pedagogika
- nová výchova
- progresivní výchova a pedagogika
- pedocentrická pedagogika

Inspirace v názorech a myšlenkách

J. J. Rousseau (1712–1778)

- život a učení spolu bezprostředně souvisejí,
- výchova dítěte má být přirozená;

J. J. Pestalozziho (1746–1828)

- idea elementárního vzdělávání pro všechny,
- harmonický rozvoj (hlava, ruce, srdce),
- poznávání opírat o smysly,
- význam osobního příkladu vychovatele;

L. N. Tolstého (1828–1910)

- svoboda každé osobnosti,
- vzděláním k obecné kultivaci člověka,
- osobní příklad – škola v Jasné Poljance;

Charakteristika – společné základní rysy

- kritika nedostatků staré školy (mechanické učení, encyklopedické znalosti žáků, verbalismus, pasivita žáků – v tirádě obsah, učitel, žák – byl žák na posledním místě),
- nový postoj k dítěti – „rozvíjení darů, které si dítě přináší“ – respektování žákova přirozeného vývoje, podpora aktivity, tvořivosti, nabídka různých činností, využívání zkušeností,
- jde o hnutí „zdola“, hnutí učitelů z praxe (s různým zaměřením – činná škola, aktivní, pracovní, nové postupy a metody),
- jde o hnutí mezinárodní, vnitřně velmi pestré a diferencované s důrazem na výchovnou stránku výuky;

Nejznámější systémy

- pedagogický systém M. Montessoriové
 - waldorfská pedagogika R. Steinera
 - Jenský plán P. Petersena
 - freinetovská pedagogika J. Deweye
- } EVROPA
- USA

V těchto i dalších systémech se uplatňují různá východiska (filosofická, psychologická) i různé priority (individuální psychologické hledisko, sociální hledisko apod.). Často se také vzájemně ovlivňují (H. Parkhurstová USA – Daltonsý plán – M. Montessoriová Itálie).
Viz literatura – J. Průcha

Přibližné časové zařazení

Počátek vzniku nových směrů: před koncem 19. století až do 1. světové války (1914–1918)

Hlavní rozvoj: 20. až 30. léta 20. století

Pokračování: po 2. světové válce s oporou o nové zdroje (holistickou filozofii, humanistickou pedagogiku) a navazují i na vybrané podněty pedocentrické pedagogiky a hnutí nové výchovy.

Pro alternativní školy (alternativní výchovu) je charakteristické skupinové vyučování, projektová metoda, kooperativní výuka, slovní hodnocení, tzv. „otevřené vyučování“ apod.

Reformní hnutí v Československu

- rozvíjení aktivního + nové přístupy
Jan Mrazík (1848–1923) – rozbor kritiky herbartismu v Německu. V roce 1901 vydal překlad spisů E. Keyové Století dítěte, později i Školu budoucnosti.

Frank Mužík (1921–1924) – obecná škola v Praze, „Rok v pokusné škole“ (1923), dramatizace, hry, soutěže, různá zaměstnání. *- přeložil práce E. Keyové*

malá obec
„Dům dětství“ v Horním Krnsku (pedag. pokus 1919–1924) u ml. Boleslavi.
Tvořivá hra, tělesná a pracovní výchova, literatura, malování, pobyt v přírodě. Označována jako nejlepší pokusná škola v Evropě. *- vždy záleželo na osobnosti učitele*

- přer. škol pro ml. děti
František Bakule – prvky hnutí nové výchovy i pro postižené děti v Jedličkově ústavu – Bakalovi zpěváci – výchovný prostředek = vícehlasý sborový zpěv.

Volná škola práce v Kladně (1919–1933) – duševní i fyzická práce, tvůrčí řešení situací, důraz na spolupráci s rodiči.

25
Dětská farma E. Štorcha v Libni (1926–1930) – pobyt v přírodě, vyučování některých předmětů – morální působení. *- cílem výchovného působení EKOLOGICKÁ VÝCHOVA*

velav (zabývá se ekonom. obřadů)
V. Příhoda – 1929 – jednotná vnitřně diferencovaná škola pro mládež do 15 let. Vznik tzv. „pokusných škol“ (např. v Humpolci)

Doporučená a použitá literatura

- vědecká práce v koncentrac. tabulkách
Průcha, J.: Alternativní školy. Praha, Portál, 1996.

Rýdl, K.: Reformní pedagogika v Československu. In Poslání učitele a reformní pedagogika v Československu. Praha, Pedagogická fakulta UK, 1992.

Singule, F.: Současné pedagogické směry a jejich psychologické souvislosti. Praha, SPN, 1992. *- není obsaženo*